

Tiel beweegt!

*Gemeente Tiel:
Sport- en beweegbeleid 2022-2032*

Samenvatting

Sport is niet alleen leuk, het is ook een middel om de gezondheid van de Tienenaren te verbeteren en overgewicht tegen te gaan. Minder dan 50% van de Tienenaren voldoet aan de beweegrichtlijnen van het RIVM. Dit komt omdat Tiel relatief weinig jongeren heeft, er toenemende vergrijzing is en het opleidingsniveau lager is dan gemiddeld. Ook behoren er meer Tienenaren dan gemiddeld tot de laagste inkomensgroep.

Onze visie: "De gemeente Tiel wil dat haar **inwoners**, van jong tot oud, **gezond, vitaal en weerbaar** zijn."

'Sporten en bewegen' is een van de (preventieve) middelen die daaraan bijdraagt.

Voor onze gemeente maken we een richtinggevende keuze binnen dit sportbeleid: we richten ons hoofdzakelijk op Tienenaren die niet sporten of bewegen, op basis van ervaren belemmeringen.

De Tienenaren die al wel sporten en bewegen blijven we faciliteren via de sportaanbieders, want het is belangrijk dat deze groep blijft bewegen of zelfs meer gaat bewegen. Plezier behouden in sport- en bewegen is daarbij belangrijk.

Het is onze ambitie om het percentage dat wel aan de beweegrichtlijnen voldoet te verhogen. Om dit te bereiken, zijn er drie ambities opgesteld. Deze ambities zijn ieder weer opgedeeld in doelstellingen, waarvan de voortgang gevolgd zal worden door gericht en continu te monitoren. Monitoring is van belang om te kijken of de manier van werken het gewenste resultaat oplevert. Ook geeft het zicht op de effectiviteit en efficiëntie van ingezette interventies, wat bijvoorbeeld input is om de activiteiten bij te sturen.

Ambities en doelstellingen

Ambitie 1: Tielenaren voelen zich gezond, vitaal en weerbaar door deelname aan sport. Deelnemen aan sport doen ze bij leuk, toegankelijk en passend sport- en beweegaanbod.

- In 2022 hebben we in beeld welke belemmeringen om te gaan sporten en bewegen worden ervaren door de groep die niet beweegt; welke belemmeringen inwoners ervaren die nu al wel bewegen, of minder zijn gaan bewegen, als gevolg van corona; wat de mate van vitaliteit is van sport- en beweegaanbieders en wat de beweegcijfers zijn, met een onderscheid naar verschillende doelgroepen. De monitor wordt in 2024 en in 2026 opnieuw uitgevoerd en gedeeld met de raad en FTS;
- In samenwerking met de sport- en beweegaanbieders en welzijnsorganisaties is er in 2026 10% meer sport- en beweegaanbod gecreëerd voor doelgroepen die belemmeringen ervaren om te bewegen en te sporten;
- Jaarlijks maakt de uitvoeringsorganisatie waarin de buurtsportcoaches zijn ondergebracht in samenwerking met de gemeente een uitvoeringsplan met daarin de interventies die het meeste effect hebben op het verhogen van de sport- en beweegdeelname;
- De gemeente stimuleert de samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders en eerstelijns zorgaanbieders om mensen meer te laten sporten.

Ambitie 2: Vitale sport- en beweegaanbieders versterken samen met andere aanbieders de basisvoorzieningen en de sociale cohesie voor de Tielenaren.

- Het aandeel vitale amateursportverenigingen is met 5% gestegen in 2026. Ze kunnen zich focussen op het zijn van een vitale vereniging en het aanbieden van hun sport;
- Het aandeel sportaanbieders dat zich bezig houdt met het verbeteren van de gastvrijheid stijgt met 15% in 2026;
- Vanuit de wettelijke taken jeugd, onderwijsachterstanden en WMO zijn er in 2026 met medewerking van de sportaanbieders 10 sportinterventies geselecteerd en verkent die de kracht van sport benutten om inwoners weerbaarder te maken.
- Voor een betere samenwerking en kennisuitwisseling vindt er vanaf 2023 een structureel overleg plaats tussen de verschillende sport- en beweegaanbieders;
- In 2025 zijn alle gemeentelijke sportaccommodaties rookvrij en in 2026 heeft 75% van de sportkantines een gezonder aanbod.

Ambitie 3: Sportaccommodaties en sporten in de openbare ruimte: faciliteiten die nu en in de toekomst ruimte bieden aan de Tielenaars om te bewegen en te sporten.

- Om de gemeentelijke sportaccommodaties efficiënt in te zetten en deze te laten aansluiten op de sportbehoefte, is in 2022 de behoefte en capaciteit van huisvesting voor bewegen en sporten in kaart gebracht.
- Om de samenwerking tussen gemeente en verenigingen te stimuleren en de draagkracht van verenigingen te vergroten worden de rollen, verantwoordelijkheden en afspraken in 2023 gezamenlijk met de FTS verhelderd.
- Tussen 2022 en 2026 zijn minimaal 2 nieuwe initiatieven van multifunctionaliteit bij sportaccommodaties.
- Om een afweging te maken over gemeentelijke ondersteuning voor accommodatieverzoeken, maken we in 2022 gebruik van een afwegingskader.
- In 2022 zijn 3 projecten in de openbare ruimte beweegvriendelijk ontworpen. In 2023 zijn er 5 projecten in de openbare ruimte beweegvriendelijk ontworpen. Na 2024 is beweegvriendelijke ontwerpen geborgd in een samenwerking tussen de beleidsterreinen sport en openbare ruimte.
- Vanaf 2022 is voet- en fietsverkeer beter mogelijk middels de nauwe samenwerking tussen sport en mobiliteit.
- Om alle gemeentelijke sportaccommodaties duurzaam in stand te houden hebben vanaf 2023 alle gemeentelijke sportaccommodaties een meerjarenplan
- Vanaf 2022 wordt verduurzaming toegepast op natuurlijke momenten als deze kosteneffectief zijn en waar mogelijk met ondersteuning van de gemeente
- Om de duurzaamheid van accommodaties te verbeteren wordt in 2023 onderzocht of het haalbaar is om een verduurzamingssubsidie op te zetten voor sportverenigingen en welzijnsorganisaties.

Rol van de gemeente

De gemeente Tiel wil drempels wegnemen die sport- en beweegdeelname in de weg staan en inwoners daarmee stimuleren om (meer) te gaan sporten en bewegen. Dit doen we samen met de sport- en beweegaanbieders. De gemeente is deels afhankelijk van de sport- en beweegaanbieders om de doelstellingen te kunnen realiseren.

Daarom neemt de gemeente de volgende rollen in:

(1) Faciliteren: ondersteuning van sport- en beweegaanbieders, zodat zij met hun aanbod meer mensen aan het sporten en bewegen kunnen krijgen zoals beschikbaar stellen van de kwalitatieve gemeentelijke sportaccommodaties.

Ook gaat de gemeente **(2) Stimuleren:** stimuleren van sport- en beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties om de maatschappelijke kracht van sport te benutten binnen het sociaal domein.

Financiering

De buurtsportcoaches zijn noodzakelijk om het beleid uit te kunnen voeren. Om deze stimulerende rol te borgen wordt in mei 2022 voor de perspectiefnota 2023 het budget opnieuw aangevraagd van €157.500 vanaf 2024. VWS geeft aanvullend hierop een bedrag van €119.500 waardoor het totaal budget van de buurtsportcoach €277.000 is.

Om de basis te borgen van het sportbeleid worden de renovaties van de huidige sportaccommodaties jaarlijks via de perspectiefnota voor de komende 4 jaar opgenomen als noodzakelijke uitgave.

Afweging accommodatieverzoek

Er is een processchema gemaakt voor accommodatieverzoeken aan de hand waarvan beoordeeld kan worden of, en op welke manier de gemeente kan faciliteren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	... 2
1: Inleiding	... 6
2: Trends & Ontwikkelingen	... 8
3: Visie	... 12
4: Ambities	... 14
5: Doelen 2022-2026	... 17
6: Financiën & Organisatie	... 25
Bijlagen	
Bijlage 1: Afwegingskader	... 27
Bijlage 2: Buitensportlocaties Tiel	... 29
Bijlage 3: Huidige begroting sport 2022-2025 (2021)	... 30

1: Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Tiel hecht veel waarde aan de gezondheid en vitaliteit van de Tielenaren. Een actieve leefstijl met voldoende beweging draagt daaraan bij. Het heeft een bewezen positief effect op de fysieke en mentale gezondheid. Maar er is buiten gezondheid en vitaliteit nog meer voordeel te behalen. Bewegen en sporten dragen bij aan sociale cohesie en persoonlijke ontwikkeling. Misschien wel het allerbelangrijkste: mensen beleven er plezier aan. Sport en bewegen draagt bij aan het met plezier wonen in Tiel.

Om onze inwoners optimaal te laten genieten én profiteren van sporten en bewegen, is nieuw sport- en beweegbeleid opgesteld. Het beleid van 2015 is geëvalueerd en de uitkomsten daarvan hebben als input gediend voor voorliggend sportbeleid.

De coronapandemie heeft ons nog maar eens duidelijk gemaakt hoe belangrijk gezondheid, vitaliteit en weerbaarheid zijn. Het is dan ook mooi om te zien dat de lokale energie in deze periode niet verloren is gegaan, maar dat het sterke verenigingsleven en creativiteit in de samenleving er juist voor zorgen dat sport en bewegen meer dan ooit in de spotlight staan.

De lokale energie in onze gemeente is van grote meerwaarde. Dit hebben we in 2018 gezien bij de opstart van Tiel Beweegt. Dat is een website waarop het sportaanbod binnen de gemeente is terug te vinden en die onderhouden wordt door de inwoners zelf. Ook het Lokale Sportakkoord uit 2019 en het recent opgestelde preventieakkoord en gezamenlijke visie uit 2021 zijn voorbeelden van hoe de lokale energie van grote meerwaarde was. Hierbij zijn namelijk veel lokale partners aangesloten.

Afbeelding 1: Maatschappelijk rendement van de investeringen in sport en bewegen wordt geschat op 2,51. Dat betekent dat de opbrengsten 2,51 keer zo hoog zijn als de kosten (Rebel en Mulier Instituut, 2019).

1.2 Functie van het sport- en beweegbeleid

Dit actuele en breed gedragen sport- en beweegbeleid geeft daar richting en invulling aan voor de periode 2022-2032. In dit beleid leggen we de ambities vast en maken we inzichtelijk hoe wij deze samen met onze partners in de gemeente gaan realiseren. Met betrekking tot onze eigen inzet en investeringen zijn de ambities richtinggevend.

Met gericht sport- en beweegbeleid worden niet alleen sporten, bewegen en een gezonde leefstijl gestimuleerd. Ook draagt het bij aan een betere samenwerking met andere beleidsterreinen, en daarmee andere gemeentelijke ambities. Bijvoorbeeld de doelstellingen op het gebied van vitaliteit en gezondheid, inclusie, armoede en laaggeletterdheid, onderwijs, openbare ruimte, duurzaamheid en economie.

Daarnaast schept het beleid duidelijkheid in de samenwerking tussen de gemeente en verschillende stakeholders. Deze duidelijkheid over rollen en taken is de basis voor een succesvolle samenwerking.

In het verlengde van de in 2019 opgestelde 'Toekomstvisie Tiel' vinden we het als gemeente belangrijk om gericht te investeren in:

- 1) de kwaliteit van de openbare ruimte
- 2) het geven van een gezicht aan toerisme, recreatie en vrije tijd in Tiel
- 3) nauw samen te werken binnen het sociaal domein.

Sport en bewegen wordt hierbij als middel ingezet binnen het sociaal domein, maar ook om aan een kwalitatief accommodatieaanbod te voldoen.

1.3 Proces

Om tot voorliggend sportbeleid te komen hebben we een zorgvuldig proces doorlopen. Voordat is gestart met het opstellen van het nieuwe beleid, is er over het proces gesproken met de Federatie Tielse Sport¹, exploitanten van sportaccommodaties en vertegenwoordigers van relevante aanpalende beleidsterreinen binnen onze gemeentelijke organisatie. Dit, om te achterhalen welke inhoudelijke dilemma's er spelen en om te komen tot nieuw sportbeleid. De dilemma's zijn in september 2021 in de raadscommissie Samenleving besproken.

Na de raadscommissie heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met welzijnsorganisaties en sport- en beweegaanbieders over het Lokale Sportakkoord. Tijdens deze bijeenkomst zijn signalen en adviezen opgehaald die vervolgens zijn verwerkt in een concept sportbeleid. Dit is voorgelegd aan de FTS, sportexploitanten, Sportfriends en vertegenwoordigers van relevante beleidsterreinen. Het resultaat is een sport- en beweegbeleid waaraan veel maatschappelijke partners hebben meegewerkt.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat uiteengezet wat de verschillende landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen zijn op het gebied van sporten en bewegen. Het is daarmee de kapstok voor de vervolghoofdstukken. In hoofdstuk 3 wordt de visie van de gemeente omschreven, waarbij ook wordt ingegaan op de rol die de gemeente neemt en hoe deze wordt ingevuld. Daarna volgt in hoofdstuk 4 een drietal ambities dat invulling geeft aan de visie. De doelstellingen per ambitie staan omschreven in hoofdstuk 5 voordat in hoofdstuk 6 de financiële en organisatorische benodigheden worden omschreven die de realisatie van het sportbeleid mogelijk maken.

¹ FTS, belangenbehartiger van de verenigingssport

2: Trends & Ontwikkelingen

Zowel in onze gemeente als in de rest van het land is er sprake van verschillende trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor het sport- en beweeglandschap. We beschrijven een aantal landelijke trends en ontwikkelingen die van belang zijn voor de manier waarop we in Tiel te werk gaan.

2.1 Sport als middel

Sporten en bewegen brengt diverse positieve effecten met zich mee. Voor veel mensen is (sport)plezier echter de belangrijkste reden om actief te zijn en blijven. We moeten dan ook niet vergeten dat sporten vooral leuk is! Voor veel verenigingen geldt dat ze in eerste instantie druk bezig zijn en bezig willen zijn met het aanbieden van hun sport. Dat is dan ook de corebusiness van sportverenigingen. Voor vitale verenigingen die een stap verder willen gaan, kan de vereniging meer als een ontmoetingsplek gaan fungeren.

Buurtsportcoaches (BSC) worden veelal ingezet om te ondersteunen bij de inzet van sport als middel. Dit doen zij onder meer door het leggen van verbindingen tussen inwoners en sport- en beweegactiviteiten. Tevens zijn deze professionele krachten in staat om verbindingen te maken tussen verschillende aanbieders van sport- en beweegactiviteiten, maar ook met organisaties die actief zijn binnen andere beleidsterreinen zoals jeugd, inclusie, veiligheid, WMO en GGZ.

Sporten en bewegen kan een belangrijke bijdrage leveren waar het gaat over gezondheid en het tegengaan van overgewicht, wat ook in onze gemeente een aandachtspunt is.

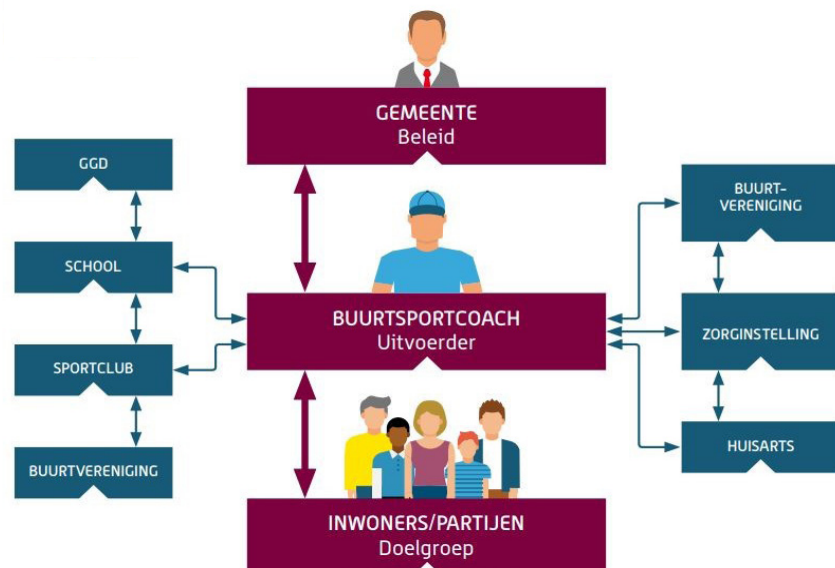
In 2020 had 55% van de Tielenaars overgewicht, ten opzichte van 49% landelijk. Het percentage Tielenaars met obesitas, was 18%, landelijk was dit 15%. Het percentage Tielenaars met overgewicht is tussen 2016 en 2020 toegenomen met 2%. Eenzelfde ontwikkeling is terug te zien waar het gaat over obesitas.

2.2 Inzet van buurtsportcoaches

Vanaf 2008 is 2.250 fte aan combinatiefunctionarissen aangesteld. Deze combinatiefunctionarissen maakten de verbinding tussen onderwijs en sport-, beweeg- en cultuuraanbieders, zodat meer kinderen konden deelnemen aan sportieve en culturele activiteiten onder en na schooltijd. De combinatiefuncties werden voor 40% gefinancierd vanuit het Rijk en er was sprake van 60% lokale cofinanciering.

Vanwege het succes van de regeling, heeft minister Schippers in 2012 de regeling verbreed naar de 'Brede Impuls Combinatiefuncties'. Dit was een verbreding wat betreft het aantal fte. In 2019 is het aangepast betreft doelstellingen en doelgroepen. Op dat moment werd de naam 'buurtsportcoach' geïntroduceerd. Buurtsportcoaches hebben de opdracht om een verbinding te maken tussen de sport- en beweegsector en tenminste één andere sector. Buurtsportcoaches maken ook de verbinding met het onderwijs, zoals ook het geval was bij combinatiefunctionarissen, echter zijn buurtsportcoaches meer betrokken in de wijk. In de gemeente Tiel is er momenteel nog sprake van combinatiefunctionarissen, waarvan waarvan SportFriends¹ de werkgever is en het contract in 2024 afloopt.

¹ SportFriends, de organisatie die zich binnen de gemeente Tiel bezig houdt met sportstimulering. Het contract loopt in 2024 af.

Afbeelding 2: Verhoudingen tussen gemeente, buurtsportcoach, inwoners en andere betrokken instanties en professionals.

2.3 Multifunctioneel gebruik

Steeds meer gemeenten zetten in samenwerking met sportverenigingen gesloten accommodaties om naar open en aantrekkelijke sportparken die uitnodigen tot gebruik. Zo worden ze een plek voor sportstimulering maar ook een middel om sport in het sociaal domein te faciliteren. Dit gaat niet van de ene op andere dag maar vraagt van zowel de gemeente als de traditionele gebruikers een andere houding. Waar voorheen een sportpark door één vereniging gehuurd werd, wordt het nu door individuen en allerlei kleine (ongebonden) groepen gebruikt.

2.4 Landelijk cijfers: het effect van de coronacrisis

Onderzoek van NOC*NSF (2021) laat zien dat er landelijk gezien in 2020 door minder mensen werd gesport dan in 2019. Ten opzichte van 2019 sporten er in 2020 500.000 minder mensen minimaal één keer per week. De coronacrisis lijkt hiervoor een duidelijke reden. Vooral binnensporters zijn in het coronajaar minder gaan sporten of zijn er zelfs mee gestopt. Ook is te zien dat sportverenigingen te kampen hebben met bestuurders die zich terugtrekken en dat deze functies lastig te vullen zijn. De bestuurskracht van de sportverenigingen gaat daardoor achteruit.

Voor meer dan de helft van de mensen die minder is gaan sporten, geldt dat de gesloten sportclub de belangrijkste oorzaak is.

De mensen die wel wekelijks sportten in 2020, zijn dit meer alleen en ongeorganiseerd gaan doen. Wandelen, hardlopen en fietsen waren dan ook populairder dan ooit tevoren, met name onder volwassenen. Jongeren zijn ook meer gaan skeeleren en skaten.

Naast de indicator 'wekelijks sporten' is ook het voldoen aan de beweegrichtlijnen van groot belang. Van de bevolking van 18 jaar en ouder, voldeed landelijk gezien 50,4% aan de beweegrichtlijnen (RIVM, 2021). Van de kinderen van 4 t/m 11 voldeed in 2020 60,7% aan de beweegrichtlijnen, tegenover maar 41,2% van de 12 t/m 17-jarigen.

2.5 Tiel: cijfers sport en bewegen

Binnen onze gemeente wordt aanzienlijk minder gesport en bewogen dan landelijk het geval is, dit blijkt uit gegevens van het RIVM (2021). In tabel 1 is het verschil tussen de landelijke gemiddelden en de gemeente Tiel weergegeven.

De lagere sport- en beweegdeelname in Tiel heeft verschillende oorzaken. Het is over het algemeen zo dat meer mensen met een hoger inkomens- en/of opleidingsniveau wekelijks sporten en bewegen. Ook geldt dat mensen van een hogere leeftijd meestal steeds minder actief worden. Omdat Tiel relatief weinig jongeren heeft en er sprake is van een toenemende vergrijzing, kan dit deels verklaren waarom de sport- en beweegdeelname achter blijft. Ook het opleidingsniveau kan een verklaring zijn: in 2019 was 35% van de inwoners van de gemeente Tiel laagopgeleid, ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 28% (GGD, 2021).

Afsluitend, behoorde in 2018 43% van de bevolking van Tiel tot de laagste inkomensgroep, waar dit landelijk uit komt op 40% (GGD, 2021).

Tiel voert op dit moment geen monitoring uit op sport en bewegen.

Indicator	2020 - Tiel	2020 - Landelijk
Beweegrichtlijnen	45%	52%
Wekelijks sporten (minimaal 1x per week)	42%	51%
Lid bij een sportbond *aangesloten bij NOC*NSD, 2019)	21%	25%

Tabel 1: Verschil tussen landelijke en Tielse gemiddelden (RIVM, 2021).

2.6 Wijze van sporten

Tot aan het begin van de coronacrisis groeide de sport- en beweegdeelname in Nederland jaar na jaar, bleek uit onderzoek van NOC*NSF. Wel veranderde de wijze waarop mensen sporten in deze periode. Het totale aantal leden van sportverenigingen en -bonden daalde, terwijl het aantal mensen dat individueel of op een anders georganiseerde manier sportte juist toenam. Onder meer fitness, wandelen, hardlopen en fietsen waren en zijn erg populair. Ten tijde van de coronacrisis heeft deze ontwikkeling een extra versnelling doorgemaakt. Doordat veel verenigingen dicht moesten blijven, zijn meer mensen bijvoorbeeld gaan wandelen, hardlopen en fietsen in de openbare ruimte. Ook zijn mensen minder of helemaal niet meer gaan sporten en bewegen.

Sporten en beweegactiviteiten die mensen kunnen doen wanneer, waar en met wie zij willen, zijn steeds meer in trek. De huidige Nederlander vraagt veel flexibiliteit en maatwerk die aansluit bij zijn of haar wensen en behoeften op het gebied van sport en bewegen. Hierdoor komen steeds meer mensen terecht bij commerciële aanbieders die hierop inspelen. Daarnaast sporten en bewegen mensen ook in de openbare ruimte.

Sportverenigingen blijven – mede gezien hun aanvullende maatschappelijk waarde – van groot belang. Omdat ieder mens zijn eigen behoefte heeft op het gebied van sport en bewegen, is het voor de vereniging van belang om het sportaanbod zo goed als mogelijk op de behoefte aan te laten sluiten. Dat verlaagt de drempel om te gaan sporten. Verenigingen die dit voor elkaar krijgen, worden vaak groter en vitaler.

2.7 Gebruik van de openbare ruimte

De openbare ruimte werd altijd al gebruikt om te bewegen. Niet alleen fanatiek sporten, maar ook spelen of al bewegend genieten van de natuur. De openbare ruimte kan dan ook gezien worden als de grootste sportaccommodatie van allemaal. De laatste jaren – en vooral tijdens de coronacrisis – is duidelijk geworden dat deze trend versterkt is.

Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden naar type ruimte. Aan de ene kant de ruimte die bewust is ingericht om sportief en recreatief te bewegen, bijvoorbeeld speelplaatsen, openbare trapveldjes en calisthenics¹ parken. Aan de andere kant de ruimte die niet bewust ingericht is om sportief en recreatief te bewegen (maar hiertoe wel wordt gebruikt), bijvoorbeeld parken, (voet)paden, fietspaden en wegen. Dit laatste wordt ook wel genoemd: 'sportief medegebruik van de openbare ruimte'.

Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Deze staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Ook biedt de Omgevingswet gemeenten de mogelijkheid om met overzichtelijkere regels de leefomgeving meer in samenhang in te richten. De gemeentelijke omgevingsvisie is een integrale langetermijnvisie van een gemeente voor de hele fysieke leefomgeving en haar grondgebied. Het aspect gezondheid is hierin een verplicht onderdeel. De gemeente mag zelf bepalen hoe dit inhoud te geven, maar het stimuleren van sporten en bewegen kan hierin een plek krijgen.

¹ Calisthenics is een vorm van krachttraining waarbij verschillende oefeningen worden uitgevoerd die de grote spiergroepen aanspreken zoals rennen, staan, grijpen en duwen. De oefeningen worden met minimaal gebruik van apparatuur uitgevoerd; er wordt met name gebruik gemaakt van het eigen lichaamsgewicht.

2.8 Grotere rol voor verenigingen, maar minder vrijwilligers

De 'sportvereniging van de toekomst' is in staat om flexibel in te spelen op de behoeften van (potentiële) sporters. Dit vraagt steeds meer van vrijwilligers en mogelijk professionele krachten die betrokken zijn bij de verenigingen. Dit is onderschreven tijdens de startbijeenkomst van het sportakkoord in 2021 door de aanwezigen.

Denk bijvoorbeeld aan het inspelen op digitalisering, het aanbieden van sport op andere momenten dan alleen in de avonden en weekenden, samenwerking tussen clubs en een meer divers aanbod dan de sport waartoe de vereniging in eerste instantie is opgericht. Ook vraagt de overheid steeds meer van verenigingen, bijvoorbeeld door een verantwoordelijke(re) rol in te nemen met betrekking tot de rookvrije generatie, verantwoord alcoholgebruik, gezonde voeding en in het beheren en onderhouden van de accommodatie, soms in de vorm van een privatisering van de velden of de accommodatie.

Het moet wel realistisch blijven, juist in een tijd waarin steeds minder mensen vrijwilligerswerk doen. CBS-onderzoek naar vrijwilligerswerk toont aan dat 46,7% van de Nederlandse bevolking boven de 15 jaar in 2019 minimaal één keer vrijwilligerswerk deed. In 2012 was dit nog 50,5%. Ook het aantal uren dat mensen besteden aan vrijwilligerswerk is gedaald, naar 4,2 uur per week.

Tegelijkertijd wordt er steeds meer van verenigingen gevraagd, maar zijn er minder vrijwilligers om daar invulling aan te geven. Het is in eerste instantie belangrijk dat verenigingen de basis op orde hebben: een goed bestuur, financieel alles onder controle, een goed (basis) aanbod van de sport, voldoende gekwalificeerde trainers, vrijwilligers en een accommodatie die van voldoende kwaliteit is.

3: Visie

Op basis van onze visie op sporten en bewegen zetten we uiteen welke ambities we als gemeente hebben. En welke doelen we verbinden aan deze ambities.

3.1 Visie en richtinggevende keuze op sport en bewegen

Onze visie: "De gemeente Tiel wil dat haar **inwoners**, van jong tot oud, **gezond, vitaal en weerbaar** zijn."

'Sporten en bewegen' is een van de (preventieve) middelen die daaraan bijdraagt.

Alle sport- en beweegmogelijkheden zijn hierbij relevant, van georganiseerd en in groepsverband tot ongeorganiseerd en individueel. We vinden dat alle sport- en beweegaanbieders hierbij een belangrijke rol hebben.

De amateursportverenigingen hebben aanvullend een bijzondere maatschappelijke functie. Naast sport als doel, hebben verenigingen een toegevoegde waarde waar het gaat over sport als middel in het sociaal domein en het leveren van een belangrijke maatschappelijke bijdrage.

Voor onze gemeente maken we een richtinggevende keuze binnen dit sportbeleid: we richten ons hoofdzakelijk op Tielenaren die niet sporten of bewegen, op basis van ervaren belemmeringen. Belemmeringen kunnen bijvoorbeeld zijn ontstaan op basis van armoede, culturele achtergrond of fysieke en/of verstandelijke beperkingen.

De Tielenaren die al wel sporten en bewegen blijven we faciliteren via de sportaanbieders, want het is belangrijk dat deze groep blijft bewegen of zelfs meer gaat bewegen. Plezier behouden in sport- en bewegen is daarbij belangrijk. Deze visie op sporten en bewegen helpt om de doelstellingen binnen de Toekomstvisie van de gemeente Tiel te bereiken omdat het zich extra richt om inwoners weerbaarder te maken.

3.2 Gemeentelijke rol voor realiseren van de visie

De gemeente Tiel wil drempels wegnemen die sport- en beweegdeelname in de weg staan en inwoners daarmee stimuleren om (meer) te gaan sporten en bewegen. Dit doen we samen met de sport- en beweegaanbieders.

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de doelstelling waar we gezamenlijk invulling aan gaan geven. De gemeente is deels afhankelijk van de sport- en beweegaanbieders om de doelstellingen te kunnen realiseren.

Daarom neemt de gemeente de volgende rollen in:

Faciliteren

Ondersteuning van sport- en beweegaanbieders, zodat zij met hun aanbod meer mensen aan het sporten en bewegen kunnen krijgen. Zoals beschikbaar stellen van de gemeentelijke kwalitatieve en kwantitatieve sportaccommodaties.

Stimuleren

Stimuleren van sport- en beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties om de maatschappelijke kracht van sport benutten binnen het sociaal domein zoals.

Het inzetten van buurtsportcoaches is hier een voorbeeld van. Met sporten en bewegen kan een bijdrage geleverd worden aan het tegengaan van eenzaamheid, het (preventief) bevorderen van de gezondheid en weerbaarheid, in samenwerking met andere beleidsterreinen zoals Openbare Ruimte.

4: Ambities

We hebben een drietal ambities die van belang zijn en waarvan de realisatie zal bijdragen aan onze hoofdambitie.

In hoofdstuk 5 'Doelen 2022-2026' op pagina 15 zijn per ambitie verschillende doelstellingen geformuleerd en is omschreven hoe deze bijdragen aan de realisatie van de ambitie. In veel gevallen draagt een doelstelling bij aan het realiseren van meerdere ambities. In de volgende paragrafen staan de drie ambities toegelicht.

Onze hoofdambitie: "Het verhogen van het percentage Tielenaars dat aan de beweegrichtlijnen voldoet."

4.1 Ambities

Ambitie 1: Tielenaars voelen zich gezond, vitaal en weerbaar door deelname aan sport. Deelnemen aan sport doen ze bij leuk, toegankelijk en passend sport- en beweegaanbod.

We willen graag dat de groep Tielenaars die sport en beweegt groter wordt. Dit houdt in dat een deel van de niet-bewegers of sporters actief zal moeten worden. De personen die nu nog niet actief zijn, ervaren veelal belemmeringen die hen ervan weerhouden om te sporten of bewegen. Deze belemmeringen verschillen per individu en kunnen gedurende een periode ook veranderen.

Om extra Tielenaars in beweging te krijgen, gaan we, nadat wij de belemmeringen in kaart hebben gebracht zoveel mogelijk belemmeringen wegnemen.

We gaan dit doen door samen met sportaanbieders passend sportaanbod te creëren dat ook aansluit bij de Toekomstvisie Tiel. Omdat mensen met een smalle beurs vaker drempels ervaren om te gaan sporten en bewegen, wordt het jeugd- en volwassenenfonds ingezet om deze drempels te verminderen. Het aantal aanvragen voor het Jeugdfonds sinds 2013 is terug te vinden in tabel 2.

Sport kan met name voor deze groep ook als middel worden ingezet in relatie tot andere beleidsterreinen zoals gezondheid en eenzaamheid, maar ook interventies rondom de jeugdwet en veiligheid.

Tiel (jaartal)	Sport	Cultuur	Totaal
2013	116	-	116
2014	72	-	72
2015	99	-	99
2016	128	-	128
2017	110	-	110
2018	285	33	318
2019	260	42	302
2020	238	44	282
2021 Q3	191	22	213

Tabel 2: Aantal aanvragen in Tiel voor het Jeugdfonds Sport & Cultuur sinds 2013.

Ambitie 2: Vitale sport- en beweegaanbieders versterken samen met andere aanbieders de basisvoorzieningen en de sociale cohesie voor de Tielenaars.

We willen graag dat de sport- en beweegaanbieders vitaal zijn omdat zij naast sportaanbod als vereniging een belangrijke maatschappelijk rol vervullen. Het is daarin belangrijk dat de sport- en beweegaanbieders zich door blijven ontwikkelen en het aanbod aan blijven sluiten op de voortdurend veranderende sport- en beweegbehoefte van de Tielenaars. Vrijwilligers zijn een belangrijke pijler voor het aanbieden van de sport en we hebben daarmee extra oog voor de amateur-sportverenigingen.

Samen met de sport- en beweegaanbieders en maatschappelijke organisaties zoals onderwijs en de zorg wordt opgetrokken om onze sportfaciliteiten vernieuwend en toekomstbestendig te maken en te houden. Hierbij is het van groot belang dat Tielenaars zich welkom en vervolgens thuis voelen bij een sport- en beweegaanbieder.

Ambitie 3: Sportaccommodaties en sporten in de openbare ruimte: faciliteiten die nu en in de toekomst ruimte bieden aan de Tielenaars om te bewegen en te sporten.

De sportaccommodaties en de openbare ruimte zijn nodig om de Tielenaar te laten sporten en bewegen. Dit kan individueel of bij een sportaanbieder. Het is belangrijk dat de beweegvraag van de Tielenaars in balans is met de accommodatiecapaciteit en de openbare ruimte. Zo worden de Tielenaars bediend en wordt het optimale gehaald uit de gemeentelijke sportaccommodaties.

Om de openbare ruimte, sportaccommodaties en -voorzieningen zo goed als mogelijk in te kunnen zetten op een manier die ook nog betaalbaar blijft, moeten we de behoefte kennen en de mate waarin de (bestaande) capaciteit hierop aansluit. Dit vraagt om monitoring door de gemeente, omdat behoeften in de loop van de tijd zullen veranderen. Door goed inzicht te hebben in de balans tussen vraag en aanbod, zowel per sportpark als ook gemeente breed, kunnen goed doordachte keuzes gemaakt worden. De gemeente streeft naar een efficiënt gebruik van de accommodaties waarbij het aanbod zo goed als mogelijk aansluit op de behoefte van onze inwoners op een realistische manier.

Efficiënt gebruik betekent ook dat de gemeente geen nieuwe accommodaties aanlegt als er op andere plekken nog geschikte ruimte beschikbaar is. We streven naar het maken van een koppeling tussen de openbare ruimte en de sportaccommodaties. Zo worden diegenen die ongebonden een sport beoefenen, die dat ook in georganiseerd verband kunnen doen, in contact gebracht met de georganiseerde sport.

In de Toekomstvisie van Tiel is geconstateerd dat in Tiel steeds minder tijd is voor vrijwilligerswerk. De schouders van organisaties die op vrijwilligers draaien, zoals sportverenigingen, worden steeds smaller. Tegelijkertijd wordt er steeds meer van sportverenigingen gevraagd, onder meer waar het gaat over onderhoud en beheer van accommodaties. Het is dan ook niet de ambitie van de gemeente om het takenpakket van de vereniging uit te breiden, want een vereniging heeft de handen vol aan het 'zijn van een vereniging' en het aanbieden van het sportaanbod. We willen deze schouders ondersteunen en niet zwaarder belasten.

4.2 Monitoring als sturingsinstrument

Monitoring is om meerdere redenen belangrijk. Op het moment dat we doelstellingen formuleren, moet duidelijk zijn wat de 'vertreksituatie' is in de vorm van een o-meting. Dit zijn niet enkel cijfermatige onderbouwingen maar ook succesverhalen van goede voorbeelden, gesprekken met professionals en aansluiten bij focusgroepen van wijkgericht werken om de wens van inwoners te horen.

Voor de cijfermatige onderbouwing wordt ook gekeken naar bestaande databronnen van bijvoorbeeld de GGD, het CBS en het RIVM. Alleen wanneer de o-meting inzichtelijk is en de metingen herhaald kunnen worden, kan goed zicht behouden worden op de voortgang. Hieruit komt vervolgens ook input op basis waarvan bijvoorbeeld activiteiten bijgestuurd kunnen worden.

De o-meting wordt in 2022 uitgevoerd en gaat over onderwerpen als het aansluiten van het sportaanbod bij de behoefte en vraag van de inwoners, het op wijkniveau in kaart brengen van belemmeringen die Tiele-naren ervaren om te gaan sporten en de vitaliteit van de sport- en beweegaanbieders.

Ook brengen we via deze o-meting in kaart welke belemmeringen inwoners ervaren die al wel bewegen, maar dit als gevolg van corona en de genomen maatregelen nu minder of niet meer doen.

De informatie die deze o-meting voortbrengt, geeft input voor de gemeente. Op basis van deze input kan focus aangebracht worden ten aanzien van de inzet van de gemeente, de inzet van buurtsportcoaches en investeringen in accommodatie of de openbare ruimte.

De o-meting wordt in samenwerking met FTS opgezet en het veldonderzoek wordt eerst via een pilot uitgevoerd in een wijk. Hier worden lessen uit geleerd waardoor het succesvoller uitgerold wordt over de gehele gemeente. Daarbij sluiten wij aan bij de wijkplannen die ontwikkeld worden.

Deze meting willen we om de twee jaar herhalen. Zo krijgen we zicht op succesverhalen en verbetermogelijkheden en verzamelen we sturingsinformatie. Op deze manier wordt continu kritisch gekeken naar hoe we onze middelen effectief kunnen inzetten om meer Tiele-naren aan het bewegen te krijgen en te houden. De monitor wordt met de raad en de FTS gedeeld. Tiel voert op dit moment geen monitoring uit op sport en bewegen.

5: Doelen 2022-2026

Als gemeente vinden we het belangrijk om zoveel mogelijk mensen in beweging te krijgen. In 2020 voldeed 45% van de Tienaren aan de beweegrichtlijnen die in 2017 opnieuw zijn vastgesteld door de Gezondheidsraad. Het is onze ambitie om dit percentage te verhogen. Deze ambitie is vertaald naar een overkoepelende doelstelling.

Onze overkoepelde doelstelling: "In 2026 is het percentage Tienaren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen gestegen."

Om deze overkoepelende doelstelling te bereiken, is deze opgedeeld in onderstaande doelstellingen per ambitie. Deze moeten het succes van het behalen van de overkoepelende doelstelling verhogen. Waar de ambities gelden tot 2032 is gekozen om deze doelstellingen te laten lopen van 2022 tot 2026. Na die periode worden de doelstellingen herijkt.

5.1 Doelstellingen bij ambitie 1

Ambitie 1:

Tielenaren voelen zich gezond, vitaal en weerbaar door deelname aan sport. Deelnemen aan sport doen ze bij leuk, toegankelijk en passend sport- en beweegaanbod.

5.1.1 In 2022 hebben we in beeld

- **welke belemmeringen om te gaan sporten en bewegen worden ervaren door de groep die niet beweegt;**
- **welke belemmeringen inwoners ervaren die nu al wel bewegen, of minder zijn gaan bewegen als gevolg van corona;**
- **wat de mate van vitaliteit is van sport- en beweegaanbieders;**
- **wat de beweegcijfers zijn, met een ondekscheid naar verschillende doelgroepen.**

De monitor wordt in 2024 en in 2026 opnieuw uitgevoerd en gedeeld met de raad en FTS. Door middel van een monitor worden op wijkniveau belemmeringen in beeld gebracht die de inwoners ervaren. De monitor wordt samen met onder andere de wijkregisseurs opgezet en is gebaseerd op cijfers (van de GGD, RIVM en VWS), ervaringen van professionals (wijkregisseurs, buurtsportcoach, jongerenwerk) en gesprekken met inwoners.

De gemeente wil ook graag in beeld hebben in hoeverre sportaanbieder vitaal zijn. Hiervoor is extra aandacht voor de amateurvereniging omdat deze worden gerund door vrijwilligers. Ook maken ze vaak gebruik van een gemeentelijke sportaccommodatie.

Belangrijke pijlers van vitaliteit zijn bestuurskracht, voldoende vrijwilligers, aantal leden, multifunctioneel gebruik, samenwerkingsverbanden, divers sportaanbod en de financiële situatie.

5.1.2 In samenwerking met de sport- en beweegaanbieders is er in 2026 10% meer sport- en beweegaanbod gecreëerd voor doelgroepen die belemmeringen ervaren om te bewegen en te sporten

Met input vanuit de monitor die is beschreven in 5.1.1. zijn buurtsportcoaches in gesprek gegaan met de FTS en de sport- en beweegaanbieders. Sport- en beweegaanbieders hebben zelf het sportaanbod opgezet en waar nodig hebben buurtsportcoach de sportaanbieder begeleid bij het opzetten daarvan. Indien nodig, kunnen buurtsportcoaches ook een rol spelen in het begeleiden naar het sportaanbod. Er zijn ook kwetsbare doelgroepen die niet ondergebracht kunnen worden bij het reguliere sportaanbod. Daarvoor kunnen buurtsportcoaches zelf aanbod opzetten om deze groep aan het bewegen te krijgen.

De inzet van de sport- en beweegaanbieders, de gemeente en Mozaïek moet resulteren in een stijging van de sport- en beweegdeelname van de doelgroep die een drempel ervaart om te gaan sporten en bewegen, bijvoorbeeld op basis van financiële mogelijkheden, (on)mogelijkheden door een fysieke en/of verstandelijke beperking en een andere culturele achtergrond. Uit landelijk onderzoek van NOC*NSF en VWS blijkt dat deze groepen achterblijven wat betreft sport- en beweegparticipatie. In de beschreven monitor wordt aandacht besteed aan het achterhalen van de sport- en beweegdeelname van deze groepen en de behoeften die zij hebben.

Om deze groepen te ondersteunen is er al sportaanbod en zijn er initiatieven zoals het Jongeren- en volwassenenfonds. Dit wordt door de monitoringstool in kaart gebracht.

5.1.3 Jaarlijks maakt de uitvoeringsorganisatie waarin buurtsportcoaches zijn ondergebracht in samenwerking met de gemeente een uitvoeringsplan met daarin de interventies die het meeste effect hebben op het verhogen van de sport- en beweegdeelname.

De groep die nu niet beweegt is omvangrijk. Er zijn verschillende acties mogelijk om deze groep te verkleinen. In het uitvoeringsplan wordt bepaald welke interventies worden ingezet en welke interventies het meest effect hebben. Beide organisaties wegen samen af wat het meest bijdraagt om Tielenaren die nog niet bewegen, toch in beweging te krijgen. Hierin komt de praktijkkennis van de buurtsportcoach samen met de gemeentelijke doelstellingen binnen de gebieden gezondheid, veiligheid en jeugd. Denk hierbij aan het participeren aan de week van bewegen, de week van de toegankelijkheid en deelname aan de Koningsspelen.

Door continu na te gaan welke interventies het meeste effect hebben, kan jaarlijks gericht bekeken worden welke inzet wordt gepleegd.

5.1.4 De gemeente stimuleert de samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders en eerstelijns zorgaanbieders om mensen meer te laten sporten.

De preventieve kracht van sport wordt steeds meer omarmd, ook in de zorg. Bij het opstellen van het preventieakkoord kwam opnieuw terug dat er zowel vanuit de sport als in de eerstelijns zorg behoefte is aan samenwerking om sport en bewegen als middel door een betere gezondheid in te zetten. De buurtsportcoach faciliteert en stimuleert deze samenwerking, bouwt bestaande samenwerkingen uit en bouw nieuwe samenwerkingen op.

Hoe gaan we dit bereiken? En met wie doen we dit?

Door te monitoren wat de stand van zaken is, wat effecten zijn van ons handelen en samenwerking tussen verschillende actoren te stimuleren, kunnen we gericht interventies inzetten die het grootste mogelijk effect hebben.

We hebben een stimulerende rol bij deze ambitie. In samenwerking met de volgende partners zetten we ons in om deze ambitie te realiseren:

- Alle sport- en beweegaanbieders binnen de gemeente om sportaanbod te verbreden en verdiepen;
- Buurtsportcoaches en de uitvoeringsorganisatie waar zij onderdeel van uitmaken, om sport aan te bieden, samenwerkingen te faciliteren en hun kennis en ervaring vanuit de wijk in te zetten;
- Eerstelijns zorgorganisaties, om in samenwerking met sport- en beweegaanbieders sport als middel in te zetten voor het verbeteren van de gezondheid van Tielenaren;
- Onderzoeksbureau(s) om de monitor op te bouwen en uit te voeren.

5.2 Doelstellingen bij ambitie 2

Ambitie 2:

Vitale sport- en beweegaanbieders versterken samen met andere aanbieders de basisvoorzieningen en de sociale cohesie voor de Tielenaars.

5.2.1 Het aandeel vitale amateursportverenigingen is met 5% gestegen in 2026. Ze kunnen zich focussen op het zijn van een vitale vereniging en het aanbieden van hun sport

Een amateursportvereniging is een belangrijke pijler van het sportaanbod in Nederland. Het zorgt ervoor dat specifieke sporten betaalbaar aangeboden worden aan de inwoners. Het is van belang dat deze verenigingen een gezonde organisatie zijn.

Pijlers van vitaliteit zijn bestuurskracht, voldoende vrijwilligers, aantal leden, multifunctioneel gebruik, samenwerkingsverbanden, divers sportaanbod en de financiële situatie.

De gemeente heeft een subsidieregeling om het sportkader van de vereniging verder te ontwikkelen. De buurtsportcoach zet zich in als verenigingsondersteuner om met een divers aanbod de verenigingen te ondersteunen om vitaal te worden of te blijven.

5.2.2 Het aandeel sportaanbieders dat zich bezig houdt met het verbeteren van de gastvrijheid is met 15% gestegen in 2026

Het is belangrijk dat Tielenaars zich welkom voelen bij een sportaanbieder. Als een vereniging zich gastvrij opstelt zal deze aantrekkelijk zijn voor meer Tielenaars, onafhankelijk hun geaardheid, culturele achtergrond, sociaaleconomische status of handicap. Buurtsportcoaches stimuleren sportaanbieders via diverse initiatieven die aansluiten bij de specifieke vraag vanuit de sportaanbieder om meer gastvrij te worden.

5.2.3 Vanuit de wettelijke taken jeugd, onderwijsachterstanden en WMO zijn er in 2026 met medewerking van de verenigingen 10 sportinterventies geselecteerd die de kracht van sport benutten om inwoners weerbaarder te maken

Binnen het sociaal domein is er meer aandacht om sport in te zetten binnen de doelstellingen van bijvoorbeeld de jeugdwet, onderwijsachterstanden, WMO en de participatiewet. Er komt steeds meer aanbod binnen deze beleidsterreinen waarbij gebruikt gemaakt wordt van de kracht van sport. Dit betekent dat de financiering vanuit bijvoorbeeld de jeugdwet of het onderwijsachterstandenbeleid structureel van aard is.

Wij willen graag met de desbetreffende beleidsterreinen soortgelijke initiatieven verkennen en ondersteunen. De eerste projecten die worden verkend zijn 'Turn-Over'¹ en 'Lifegoals'².

5.2.4 Voor een betere samenwerking en kennisuitwisseling vindt er vanaf 2023 een structureel overleg plaats tussen de verschillende sport- en beweegaanbieders

Uit het lokale sportakkoord bleek dat de sport- en beweegaanbieders en de maatschappelijke organisaties meer behoefte hebben aan ontmoeting. Het gevoel heerst dat als er met elkaar gesproken wordt, er samenwerking ontstaat. Dit initiatief ondersteunen wij van harte!

Allereerst vanuit het sportakkoord. Maar we zetten hier graag de buurtsportcoach op in om dit te faciliteren en te stimuleren. Samen met de sportregisseur, stuurgroep sportakkoord en FTS wordt besproken hoe dit te organiseren en welke onderwerpen relevant zijn.

¹ Turn-Over is een project die vastgelopen jongeren weer grip geeft over hun toekomst die bijvoorbeeld niet meer naar school gaan of moeilijk te handhaven zijn. Met een intensief fysiek en mentaal programma wordt verandering gerealiseerd. Passie, plezier, discipline, kameraadschap, integriteit en respect- de waarden uit de rugbysport staan hierbij centraal.

² Life-Goals voert speciale uitvoering uit voor kwetsbare groepen in de samenleving. Hierbij wordt verbinding gemaakt tussen jeugdzorg, GGZ, re-integratie, WMO en sport.

5.2.5 In 2025 zijn alle gemeentelijke sportaccommodaties rookvrij. En in 2026 heeft 75% van de sportkantines een gezonder aanbod

Om te investeren in sport en bewegen willen we samen met de sport- en beweegaanbieders een gezonde leefstijl stimuleren. Dit betekent ook dat er voor en na het bewegen en sporten gezond wordt geleefd.

Wij sluiten aan bij de landelijke campagnes van rookvrije generatie om de sportterreinen rookvrij te maken en de sportkantine gezonder. Alle gemeentelijke sportaccommodaties zullen hier aan voldoen. En we ondersteunen de sportaanbieders via de buurtsportcoach om rookvrij te worden en een gezonde sportkantine te zijn.

Hoe gaan we dit bereiken? En met wie doen we dit?

Om dit te bereiken neemt de gemeente een stimulerende rol aan om zelf de voorttrekkersrol te nemen of sportaanbieders via de buurtsportcoaches in hun kracht te zetten.

Binnen deze ambitie staan de sport- en beweegaanbieders centraal, maar ook de volgende partners zijn van belang:

- Buurtsportcoaches, om sport- en beweegaanbieders te ondersteunen en samenwerking te faciliteren;
- FTS, om de samenwerking en kennisuitwisseling tussen sport- en beweegaanbieders uit te breiden;
- Stuurgroep Sportakkoord, om de samenwerking en kennisuitwisseling tussen sport- en beweegaanbieders uit te breiden;
- Beleidsambtenaren met betrekking tot beleidsterreinen zoals jeugd en onderwijs, om samen op te trekken bij het vergroten van de sociale cohesie middels sport en bewegen;
- Onderzoeksbureau(s) om de monitor op te bouwen en uit te voeren.

5.3 Doelstellingen bij ambitie 3

Ambitie 3:

Sportaccommodaties en sporten in de openbare ruimte: faciliteiten die nu en in de toekomst ruimte bieden aan de Tielenaars om te bewegen en te sporten.

5.3.1 Om de gemeentelijke sportaccommodaties efficiënt in te zetten en deze te laten aansluiten op de sportbehoefte, is in 2022 de behoefte en capaciteit van huisvesting voor bewegen en sporten in kaart gebracht

Het accommodatieaanbod moet afgestemd zijn op de beweeg- en sportbehoefte van de inwoners. Om dit te doen wordt elke twee jaar een behoefte- en capaciteitsonderzoek uitgevoerd. Dit brengt in kaart of er een goede balans is tussen capaciteit en behoefte, of dat er aanpassingen nodig zijn. Hierbij overstijgen wij het perspectief van vereniging en bekijken we het vanuit de inwonersbehoefte.

Ook wordt er gekeken naar multifunctioneel gebruik. Zo was te zien dat tijdens de strengere coronamaatregelen ook andere sportaanbieders gebruik maakten van de buitensportaccommodaties. Dit juichen wij toe omdat we graag zien dat de accommodaties efficiënt worden gebruikt. Ook samenwerking tussen verenigingen die dezelfde of soortgelijke sport beoefenen is een kans.

We gaan niet investeren in een nieuwbouwaccommodatie als uit het behoefte- en capaciteitsonderzoek blijkt dat er ergens nog ruimte is. Het is onze taak om tot verantwoorde investeringen te komen.

5.3.2 Om de samenwerking tussen gemeente en verenigingen te stimuleren en de draagkracht van verenigingen te vergroten worden de rollen, verantwoordelijkheden en afspraken in 2023 samen met de FTS verhelderd

Vanuit de FTS is er de wens om duidelijkheid te creëren ten aanzien van de rollen, taken en afspraken die bij de gemeente en de verenigingen liggen. Duidelijkheid zal naar verwachting de samenwerking stimuleren.

Het uitgangspunt is dat wij als gemeente de schouders van de vereniging niet zwaarder gaan belasten. We laten zich focussen op de kerntaak van een sportvereniging: het organiseren van sport. Echter zijn huidige huurcontracten van de buitensport verouderd en komen niet meer overeen met de actuele situatie en het nieuwe sportbeleid. Samen met de FTS wordt een traject opgestart om de contracten te herzien.

De gemeente draagt zorg voor de accommodaties en het onderhoud via externe uitvoeringsorganisaties zoals de Avri en Optisport. In de contracten met de uitvoeringsorganisaties worden voor wedstrijdbeoefening de (onderhouds)normen gevolgd van de sportbonden en NOC*NSF.

5.3.3 Tussen 2022 en 2026 zijn minimaal 5 initiatieven van multifunctionaliteit bij sportaccommodaties

Buiten de voordelen voor het verhogen van sportparticipatie en kansen voor het sociale domein brengt het geheel openstellen van een accommodatie ook enkele vraagstukken met zich mee. Sport- en beweegaanbieders denken na over het feit dat de accommodatie intensiever en anders gebruikt gaat worden, welke afspraken er worden gemaakt over programmering, hoe de sportaccommodatie wordt ingericht en op welke manier er wordt omgegaan met onderhoud en vandalisme.

Om het voor de sport- en beweegaanbieders mogelijk te maken moet er nauw afgestemd worden tussen de sport- en beweegaanbieders, Avri, buurtsportcoaches en de gemeente. In 2023 worden de contracten herzien en daarin moet multifunctionaliteit gefaciliteerd en gestimuleerd worden om het maatschappelijk vastgoed goed te renderen.

5.3.4 Om een afweging te maken over gemeentelijke ondersteuning voor accommodatieverzoeken, maken we in 2022 gebruik van een afwegingskader

We hebben geconstateerd dat er de afgelopen jaren door het ontbreken van beleid besluiten zijn genomen zonder dat daarvoor een algemeen overkoepelend beleid was. We hebben daarom een afwegingskader opgesteld als hulpmiddel bij het toetsen van concrete accommodatie initiatieven. Zie het afwegingskader in **bijlage 1**. Dit afwegingskader biedt duidelijkheid over het wel of niet ondersteunen van initiatieven en aanvragen en op welke manier. Dit nieuwe afwegingskader geeft de raad en het college de mogelijkheid om beleidsmatig te sturen.

Als een initiatief het stroomschema succesvol doorloopt, komt het in aanmerking voor ondersteuning vanuit de gemeente. Deze ondersteuning kan vervolgens bijvoorbeeld bestaan uit kennis, ruimte, een garantstelling, subsidie of een investering, indien de gemeentebegroting daar voldoende ruimte voor biedt. Als het initiatief niet in aanmerking komt voor ondersteuning, dan gaat de eigenaar van het initiatief zelf op zoek naar een oplossing.

5.3.5 In 2022 zijn 3 projecten in de openbare ruimte beweegvriendelijk ontworpen.

In 2023 zijn er 5 projecten in de openbare ruimte beweegvriendelijk ontworpen.

Na 2024 is beweegvriendelijke ontwerpen geborgd in een samenwerking tussen de beleidsterreinen sport en openbare ruimte

Bewegen en sporten in de openbare ruimte wordt steeds meer gedaan. Fietsen, wandelen en bootcamps stijgen in populariteit. De beschikbare openbare ruimte speelt daar een belangrijke rol en kan gezien worden als de grootste sportaccommodatie die de gemeente Tiel rijk is. We maken daarin onderscheid in openbare ruimte. Enerzijds is er de ruimte die speciaal is ingericht om te bewegen en te sporten, zoals een trapveldje. Anderzijds is er de ruimte die daarvoor niet specifiek is ingericht, maar waar wel kan worden bewogen of gesport, zoals een stoep.

We willen de openbare ruimte beter laten aansluiten bij de sport- en beweegbehoefte en een koppeling maken met de bestaande sportaccommodaties. Dit gaat gebeuren als er in de openbare ruimte een park, plein of weg wordt aangepakt. Onze inschatting is dat het kansrijk is om deze beweegvriendelijker te maken. Dit wordt gedaan volgens de ontwerpprincipes van de beweegvriendelijke omgeving die opgesteld zijn in samenwerking met TNO, kenniscentrum Sport & bewegen en een stedenbouwkundige.

De beweegbehoefte van ongebonden sporters zoals urban sporters brengen we in kaart door het gebruik van databronnen en door gesprekken met jongerenwerkers, wijkregisseurs en buurtsportcoaches. Deze professionals staan met deze doelgroep in contact en hebben een goed beeld van de sportbehoeftes van deze groep. Zij kunnen deze inzichten actief delen.

5.3.6 Vanaf 2022 is sportief vervoer beter mogelijk middels de nauwe samenwerking tussen sport en mobiliteit

We sluiten aan bij de verkeersvisie die in 2019 is vastgesteld. Daarin staat dat sportief vervoer gestimuleerd moet worden. Hiervoor worden fietsknooppunten verbeterd en krijgen op meer plekken fietsers voorrang op automobilisten. Tegelijkertijd worden ook de faciliteiten verbeterd door de aanleg van watertappunten en fietsenstallingen.

5.3.7 Om alle gemeentelijke sportaccommodaties duurzaam in stand te houden hebben vanaf 2023 alle gemeentelijke sportaccommodaties een meerjarenplan

De raad ontvangt jaarlijks een voorstel over de renovaties en vervangingen van de sportaccommodaties voor de volgende 4 jaar. Op deze manier wordt geborgd dat de sportaccommodaties voortbestaan en wordt het belang van de sporter geborgd. Deze investeringen worden in kaart gebracht via een meerjarenplan onderhouds- en investeringsplan, en deze wordt ook regelmatig geactualiseerd. De gemeente biedt de verenigingen continuïteit voor het behoud van de sportvelden waar behoefte aan is.

5.3.8 Vanaf 2022 wordt verduurzaming toegepast op natuurlijke momenten als deze kosteneffectief zijn en waar mogelijk met ondersteuning van de gemeente

Verduurzaming van gemeentelijk eigendom vindt op natuurlijke momenten plaats met een kosteneffectieve aanpak. Dit houdt in dat we verduurzamen als er al vervanging, onderhoud of renovatie gepland is en als de investering zich binnen de afschrijvingstermijn terugverdient. Als dat niet het geval is, wordt er een integrale afweging gemaakt tussen de verschillende maatregelen voor onderhoud en verduurzaming. Voor accommodaties die eigendom zijn van de gemeenschap kijken we naar mogelijkheden om te ondersteunen.

5.3.9 Om de duurzaamheid van accommodaties te verbeteren wordt in 2023 onderzocht of het haalbaar is om een verduurzamings-subsidie op te zetten voor sportverenigingen

Verduurzaming van de accommodaties blijft in sommige gevallen haken doordat het eigendom en gebruik van de accommodatie versplinterd is tussen de gemeente en de vereniging. De gemeente moet de investering doen terwijl de financiële voordelen, zoals een lagere energierekening, in het voordeel van de vereniging zijn. Dit is zonde, want verduurzamen is een overkoepelend belang. In de nieuwe contracten moet dit een plek krijgen.

Hoe gaan we dit bereiken? En met wie doen we dit?

Wij stellen ons faciliterend op om gemeentelijke openbare ruimte of sportaccommodaties beschikbaar te stellen aan sportaanbieders.

Het creëren van inzicht op basis van onderzoek, het stimuleren en faciliteren van samenwerking en aandacht te hebben voor de toekomst, zowel van sport- en beweegaanbieders als van onze omgeving, bij aan passende sportfaciliteiten.

We gaan de doelstellingen realiseren in samenwerking met diverse partners:

- Alle sport- en beweegaanbieders binnen de gemeente die accommodaties exploiteren;
- Buurtsportcoaches en de uitvoeringsorganisatie waar zij onderdeel van uit maken, om sportaanbieders te ondersteunen met accommodatievraagstukken;
- FTS om het proces in te richten waarbinnen contracten met betrekking tot buitensportaccommodaties wordt vernieuwd;
- Beleidsterrein openbare ruimte om de buitenruimte beweegvriendelijker in te richten;
- Onderzoeksbureau(s) om behoefte- en capaciteitsonderzoek uit te voeren.

6: Financiën & Organisatie

6.1 Het fundament voor een succesvol sportbeleid: buurtsportcoaches

Op dit moment is er sprake van combinatiefunctionarissen die zich vanuit onderwijs bezighouden met sportstimulering. Om meer Tielenaren te laten sporten en bewegen voeren we een verandering door in de rol van de genoemde functionarissen. We zetten in op buurtsportcoaches om op wijkniveau de verbinding tussen de sport- en beweegsector en andere sectoren te leggen.

De huidige opdracht van 6fte voor combinatiefunctionarissen loopt tot 2024. We gaan 2022 gebruiken om met de FTS en professionals die werken in het Sociaal Domein een invulling te formuleren om meer Tielenaren te laten bewegen om belemmeringen weg te halen en daarbij de sport- en beweegaanbieders te faciliteren. Hierbij wordt ook gekeken welke organisatievorm het beste past bij de gemeente. Op basis van deze voorbereiding kan in 2023 en 2024 de organisatievorm verder uitgewerkt worden.

6.2 Monitoring

Om de o-meting en vervolgens ook de voortgang te bewaken is in 2022, 2024 en 2026 budget nodig om de monitor uit te voeren. Om de o-meting en vervolgens ook de voortgang te bewaken is in 2022, 2024 en 2026 budget nodig om de monitor uit te voeren. Hiervoor wordt een bedrag van in totaal €66.750 geoormerkt (resp. € 22.250 voor de jaren 2022, 2024 en 2026).

6.3 Financiën

Om sportbeleid uit te voeren is budget nodig om zowel de faciliterende rol als stimulerende rol uit te voeren. Ook is kennis nodig om tussentijds bij te sturen om adequaat invulling te geven aan beide rollen.

Om de basis te borgen van het sportbeleid worden de renovaties van de huidige sportaccommodaties jaarlijks via de perspectiefnota voor de komende 4 jaar opgenomen als noodzakelijke uitgave.

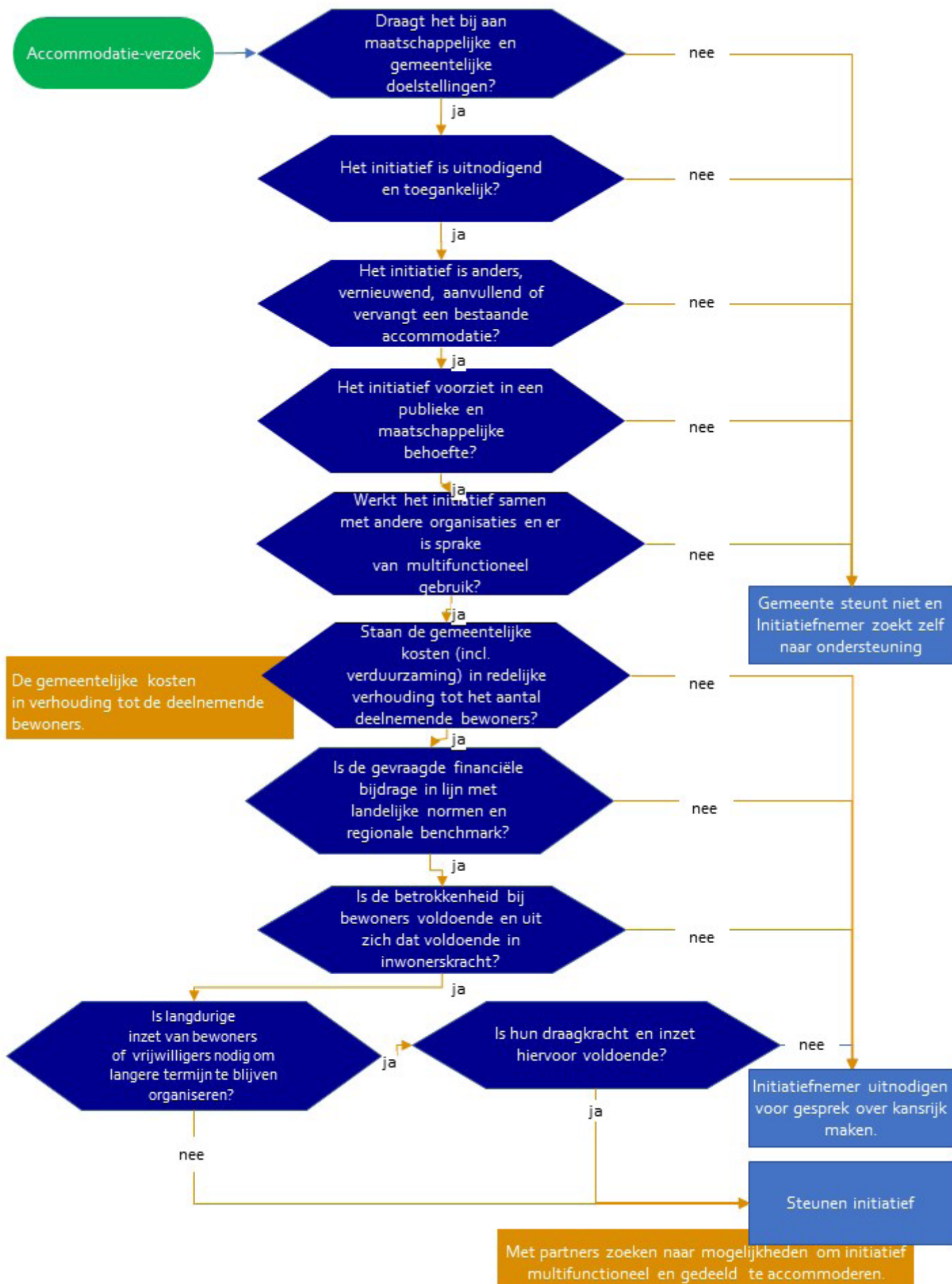
Het huidige budget van de buurtsportcoaches is vanaf 2024 opgenomen als bezuiniging in de begroting van 2021. In dit beleid hebben we op een breed aantal doelen aangegeven de inzet van buurtsportcoach nodig te hebben. Zij geven invulling aan de stimulerende rol van de gemeente op sport. Om deze stimulerende rol te borgen wordt in mei 2022 voor de perspectiefnota 2023 het budget opnieuw aangevraagd van €157.500 vanaf 2024. VWS geeft aanvullend hierop een bedrag van €119.500,-. Hierdoor is het totaal budget van de buurtsportcoach €277.000,-. Dit heeft dus betrekking op een andere invulling van de buurtsportcoaches dan in de huidige opzet.

Een overzicht van de huidige begroting Sport voor 2022-2025 staat in bijlage 3.

Bijlagen

Bijlage 1: Afwegingskader

Vormen van steun

- Kennis over bijvoorbeeld vergunningaanvragen, aanbesteden of andere procedures;
- Externe financieringsbronnen: Er bestaan diverse externe financieringsmogelijkheden zoals provinciale subsidies, diverse fondsen en crowdfunding. Als gemeente kunnen we kennis en mogelijkheden aanreiken om deze externe financieringsbronnen te werven;
- Verbinden van initiatieven aan elkaar of aan netwerkpartners. De gemeente kan fungeren als spin in het web en hierbij een verbindende rol innemen, zodat initiatieven een grotere kans van slagen hebben. Het kan bijvoorbeeld zijn dat er ruimte wordt gezocht en dat wij weten dat er ergens ruimte beschikbaar is op een bestaande accommodatie.
- Beschikbaar stellen van ruimte of grond: indien er een ruimtevraag aan de orde is, kunnen wij als gemeente wellicht ruimte beschikbaar stellen, via erfpacht, of bemiddelen in het zoeken naar een beschikbare ruimte. Als gemeente denken wij dus mee in de ruimte-mogelijkheden waarbij onze insteek is dat we moeite doen om het initiatief mogelijk te maken. Dit betekent niet dat het altijd lukt om ruimte of grond te vinden, maar het betekent dat de gemeente zich inzet om deze te vinden. Dit kan betekenen dat wijzigingen nodig zijn in de bestemmingsplan of de nieuwe omgevingswet of aanvragen gedaan worden bij de provincie;
- Borgstellingen via stichting Waarborgfonds Sport – gemeentegarantie: voor een investering kan een sportvereniging een lening aangaan bij de bank. Deze verstrekt de bank niet zo snel wanneer zekerheden ontbreken. Daarom werkt de gemeente samen met Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Zij bieden een borgstelling zodat de bank sneller een lening verstrekt aan een sportvereniging. Als SWS akkoord gaat met de borgstelling wordt het bij de gemeente in besluitvorming genomen;
- Duurzaamheidsregeling Sport- en Welzijns-accommodaties: Deze regeling is er nog niet, maar we onderzoeken graag of we deze kunnen opzetten.
- Subsidies: We verstrekken jaarlijks activiteiten-subsidies aan verenigingen en stichtingen. Deze geldstromen worden ook betrokken bij het opstellen van de uitvoeringsplannen;
- Exploitatievergoeding: Dit is een bijdrage van de overheid om kosten vanuit de exploitatie te vergoeden. Dit instrument wordt vaak gebruikt voor professionele organisaties (bedrijven of stichtingen) die via een aanbesteding een dienst voorzien van de gemeente.
- Financiële bijdrage in een sportaccommodatie: Dit is een financiële bijdrage voor onderhoud, renovatie of nieuwbouw bij een sport-accommodatie.

Bijlage 2: Buitensportlocaties Tiel

- Cruyff Court Tiel West
Wadenoijenlaan
 - Skatepark bij Westroyenhal
Predikbroedersweg
 - Sportpark Iepengaard
Dreef 5, Wadenoijen
 - Sportpark Rauwenhof
Beethovenstraat 18, Tiel
 - Sportpark De Lok
Laan van Westroijen 5, Tiel
 - Sportpark De Ridderweide
Wadenoijenlaan 300, Tiel
 - Sportpark Drumpt
Groenendaallaan 10, Tiel
 - Sportpark Ten Medel
Bachstraat 11, Tiel
 - Wielersportcentrum De Betuwe
Schaarsdijkweg 9, Tiel
 - Tennisvereniging TLTC
Laan van Westroijen 75, Tiel
 - Tennisclub Groenendaal
Pr. Marijkelaan 25, Tiel
 - TGV Hellas
Hilversumstraat 2A, Tiel
- Locatie Passewaaij: Aardbeivlinder 60
Locatie Rauwenhof: Suze Groenewegstraat 10

Bijlage 3: Huidige begroting sport 2022-2025 (2021)

De begroting sport 2022-2025 die hieronder staat, geeft de huidige baten en lasten neer zonder de effecten van de aanbesteding binnensport en het sportbeleid (continuering buurtsportcoach en monitoring). Deze effecten worden verwerkt in de begroting sport via voortgangsrapportages.

Omschrijving	2022			2023		
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Specificatie sportbeleid en activering						
- Combinatiefunctionarissen	277		-277	277		-277
- Subsidies	18		-18	18		-18
- Organisatiekosten	91		-91	91		-91
- Overig	6		-6	6		-6
Totaal sportbeleid en activering	392	0	-392	392	0	-392
Specificatie sportaccommodaties						
- Binnensportaccommodaties	1540	1011	-529	1537	1011	-526
- Buitensportaccommodaties	802	179	-623	838	179	-659
- Organisatiekosten	69		-69	69		-69
Totaal sportaccommodaties	2411	1190	-1221	2444	1190	-1254
Specificatie reserve						
- Dekkingsafschrijving buitensport-accommodaties		123	123		123	123
- Onderhoud binnensportaccommodaties	451		-451	451		-451
Totaal reserves	451	123	-328	451	123	-328
Totaal generaal	3254	1313	-1941	3287	1313	-1974

Omschrijving	2024			2025		
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Specificatie sportbeleid en activering						
- Combinatiefunctionarissen	0		0	0		0
- Subsidies	18		-18	18		-18
- Organisatiekosten	91		-91	91		-91
- Overig	6		-6	6		-6
Totaal sportbeleid en activering	115	0	-115	115		-115
Specificatie sportaccommodaties						
- Binnensportaccommodaties	1534	1011	-523	1531	1011	-520
- Buitensportaccommodaties	876	179	-679	865	179	-686
- Organisatiekosten	68	-68	-68	68		-68
Totaal sportaccommodaties	2478	1190	-1288	2464	1190	-1274
Specificatie reserve						
- Dekkingsafschrijving buitensport- accommodaties		112	112		100	100
- Onderhoud binnensportaccommodaties	451		-451	451		-451
Totaal reserves	451	112	-339	451	100	-351
Totaal generaal	3044	1302	-1742	3030	1290	-1740